

Verbeteropties om de rundvleesketen te verduurzamen

Samen met uw ketenpartners kunt u uw producten verduurzamen

Met behulp van de vragenlijsten en de expertise van The Sustainability Consortium kunnen retailers en cateraars samen met hun inkopers en leveranciers de toeleveringsketens van hun producten verduurzamen¹. In 2018 is een verbetercyclus doorgelopen voor rundvlees in het project CIS Agrifood NL². Dit informatieblad vat de bevindingen en verbeteropties samen voor deze rundvleesproducten.

Hoe ziet de keten eruit?

De gemiddelde Nederlander eet jaarlijks ruim 15 kg aan rundvlees³. Dat is ongeveer 20% van de totale vleesconsumptie. Voor een deel komt dat vlees uit het buitenland. Nederland exporteert jaarlijks voor een waarde van circa 3,4 miljard euro aan rundvlees naar andere landen. Tegelijkertijd importeren we circa 1,7 miljard euro aan rundvlees uit andere landen. Er zijn twee belangrijke factoren die het productiesysteem bepalen. Enerzijds de keten waar het vlees uit komt (melkveehouderij of zuivere vleesveehouderij) en anderzijds hoe de dieren gehouden en gevoerd worden (graslandsysteem, krachtvoersysteem, of een combinatie daarvan)⁴. Kalveren uit de melkveehouderij verlaten na een aantal weken het bedrijf om elders afgemest te worden. Deze worden na ongeveer 15 maanden geslacht. Uiteindelijk worden ook de melkkoeien van het bedrijf verkocht en geslacht. In de vleesveehouderij blijven de kalveren eerst bij de koe en gaan 6-12 maanden naar een mesterij. In de mesterijen bestaat het rantsoen voor een deel uit krachtvoer. Dat voer wordt vaak aangevoerd van elders (zie figuur).

- Hoe ziet de keten eruit?
- Wat zijn de relevante duurzaamheidsthema's?
- Welke initiatieven helpen de keten verduurzamen?
- Welke verbetermaatregelen zijn relevant voor de sociale duurzaamheid?
- Welke verbetermaatregelen zijn relevant voor het milieu?

Figuur Versimpelde weergave van rundvleesketen. De nummers corresponderen met de relevante duurzaamheidsthema's

Wat zijn de relevante duurzaamheidsthema's?

De relevante duurzaamheidsthema's in deze keten zijn:

- 1 **Klimaat en energie:** Op meerdere plekken in de keten vindt emissie van broeikasgassen plaats. Enerzijds vindt dit plaats op het rundveebedrijf bij de koe, uit de mest of de bodem. Anderzijds vindt dit plaats bij de teelt van ruw- en krachtvoer of via inputs zoals (kunst)mest en machines door gebruik van (kunst)mest en gewasbeschermingsmiddelen
- 2 **Biodiversiteit en milieu:** Teelt van gewassen, met name soja in Zuid-Amerika, zorgt voor ontbossing en

landbezetting, en daarmee ook biodiversiteitsverlies. Een deel van de stikstof en fosfor uit (kunst)mest komt in het milieu terecht en leidt tot een verslechtering van de bodem-, water- en luchtkwaliteit.

- 3 **Dierenwelzijn en weidegang:** Pensproblemen, klauwgezondheidsproblemen en een verminderde vruchtbaarheid kunnen leiden tot een verminderde diergezondheid en -welzijn. Het gebruik van antibiotica kan leiden tot antibioticaresistentie.

Welke initiatieven helpen de keten verduurzamen?

Internationaal worden er door belangrijke spelers (producenten en afnemers) duurzaamheidsdoelen gesteld in de Global Round Table of Sustainable Beef (GRSB)⁵. De volgende duurzaamheidsthema's zijn hierbij benoemd: Natuurlijke hulpbronnen, mens en omgeving, diergezondheid en -welzijn en voedsel. Ook is een European Roundtable of Beef Sustainability (ERBS) gestart die actief

bijdraagt aan de GRSB⁶. Naast deze keten brede initiatieven zijn er tal van andere initiatieven en keurmerken die sturen op verduurzaming van de keten op één of meerdere thema's: BordBia/Origin Green (Ierland)⁷, BeterLeven⁸, Keten Duurzaam Rundvlees⁹ en Biologisch rundvlees¹⁰.

Welke verbetermaatregelen zijn relevant voor de sociale duurzaamheid?

Gezonde dieren en een goed dierenwelzijn vormen de basis van een duurzaam rundveebedrijf. Het terugdringen van het antibioticagebruik, het zorgen voor goed voer en een goed leefklimaat voor zowel binnen als buiten zijn belangrijkste verbetermaatregelen voor de rundveehouder. Er zijn verschillende initiatieven en keurmerken die bijdragen aan het verbeteren van het dierenwelzijn, waarbij ze verder gaan dan wat wettelijk is verplicht. Het

meest bekende voorbeeld is het Beter Leven keurmerk. Daarin worden tal van eisen gesteld aan weidegang, de periode waarbij het kalf bij de koe blijft, ingrepen in dieren, de huisvesting en slacht. Ook in andere initiatieven zoals het Origin Green of Keten Duurzaam Rundvlees worden bovenwettelijke maatregelen vereist. Dat zijn maatregelen die strengere eisen stellen aan het product dan in de wet vereist is. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om

---

een verbod op castratie, minimale ruimte per dier, stallen mogen niet alleen maar uit betonnen roosters bestaan maar moeten ook strohokken hebben met minimaal 50% zachte, droge ligplekken, of dat kalveren minimaal 3 maanden bij de koe blijven.

Welke verbetermaatregelen zijn relevant voor het milieu?

Bij het verminderen van broeikasgasemissies en andere milieueffecten is het ten eerste van belang om inzicht te krijgen in de actuele milieueffecten en hier vervolgens op te sturen. Dit kan bijvoorbeeld door het berekenen van de milieu-footprint en door draagvlak te creëren binnen de organisatie en met de ketenpartners om verbeterplannen op te stellen. Het gaat hierbij om zowel de praktijk op de mesterij, maar ook om de keten die daarvoor zit (opfokbedrijven en voerproductie). Sleutel tot het verminderen van de milieueffecten is een goede gezondheid en productiviteit van de dieren. Dat geldt voor alle vormen van productiesystemen. Een goede diergezondheid zorgt voor minder uitval, een betere vruchtbaarheid en betere groeisnelheid. Goed voer zorgt voor een goede groeisnelheid, waardoor dieren eerder volgroeid zijn en er dus minder voer nodig is voor onderhoud van de dieren. Ook tijdens de slacht en verwerking zijn er mogelijkheden om energie en water te besparen door restwarmte die vrijkomt bij het koelen van vlees te benutten op andere plekken in het verwerkingsproces.

Links

- 1 www.sustainabilityconsortium.org
- 2 www.wur.nl/nl/project/TU-16010-KV-1605-125-CIS.htm
- 3 Dagevos, H., D. Verhoog, P. van Horne en R. Hoste. 2018. Vleesconsumptie per hoofd van de bevolking in Nederland, 2005-2017.
- 4 De Vries, M., De Boer, I. J. M. & Van Middelaar, C. E. 2014. Comparing environmental impacts of beef production systems: a review of life cycle assessments
- 5 <https://grsbeef.org/WhatIsSustainableBeef>
- 6 <http://www.saipatform.org/pressroom/278/33/The-European-Roundtable-for-Beef-Sustainability-ERBS-Unites-the-Beef-Value-Chain-from-Farm-to-Fork>
- 7 <https://www.bordbia.ie/industry/farmers/quality/pages/beefqualityassurancescheme.aspx>
- 8 <https://beterleven.dierenbescherming.nl/het-keurmerk>
- 9 <http://www.ketenduurzaamrundvlees.nl/>
- 10 <https://www.skal.nl/veehouderij/rundvee/nieuwe-pagina/>

Colofon

Mark Dolman, Wageningen Economic Research
E mark.dolman@wur.nl | T 070 335 83 34
I www.wur.nl/verbeter-duurzaamheid
April 2019

